

Hankintojen suunnittelu valtionhallinnossa

Valtiovarainministeriö on asettanut Valtion hankintojen digitalisointi –toimintaohjelman (toimikausi 23.5.2016-31.12.2019), joka toteuttaa pääministeri Sipilän hallitusohjelman tavoitteita uudistaa valtion hankintatoimea.

Toteutusohjelman mukaisesti (VM/851/00.01.00.01/2016) valtiovarainministeriö edistää valtion hankintojen toteuttamisen suunnitelmallisuutta.

Valtion hankintojen suunnitelmallisuuden lisääminen edistää seuraavia toimenpideohjelman tavoitteita:

- Hankintoja tarkastellaan päästä päähän prosessina (hankintatarpeen tunnistamisesta ja kilpailutuksesta aina tilaukseen, maksuun ja raportointiin)
- Hankintojen digitalisointi tukee valtiokokonaisuuden ja yksittäisten virastojen toimintaa sekä tuottaa niille säästöjä.

Osana toimintaohjelmaa valtionvarainministeriössä on laadittu suunnittelulomake ja ohje yhtenäistämään ja tukemaan valtion hankintojen suunnittelua.

Hankintojen suunnittelun yleiset lähtökohdat ja perusteet

Valtiolla hankintatoiminnan tulee pohjautua huolelliseen suunnitteluun. **Hankintojen suunnittelu on osa toiminnan ja talouden suunnittelua.** Viraston johdon on vahvistettava viraston hankintasuunnitelma ja lisäksi hankintasuunnitelmien seuranta-avusteet tulee määrittellä. Hankintayksiköiden on pyrittävä järjestämään hankintatoimintansa siten, että hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti ja suunnitelmallisesti sekä mahdollisimman tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina (Laki julkisista hankinnoista 348/2007 §2). Lisäksi hankintayksikön tulee käyttää varojaan vain niiden hankintojen toteuttamiseen, jotka palvelevat sille annettuja tehtäviä ja tulostavoitteita.

Hankintojen suunnittelun avulla voidaan tunnistaa ja yhdistää viraston tai laitoksen samankaltaiset hankintatarpeet yhdessä toteutettavaksi ja mahdollistaa täten parempien ostoehdojen saaminen ja päällekkäisen kilpailutus- ja tilaamistyön vähentäminen. Lisäksi voidaan yhtenäistää ja yhdenmukaistaa hankittavia tuotteita ja palveluita, hyödyntää kilpailutuksiin ao. tuoteryhmän parasta asiantuntijaosaamista ja tehostaa sopimushallintaa. Hankintojen suunnittelun tavoitteena on myös priorisoida yksikön määrärahojen käyttöä yksikön toiminnan kannalta tärkeimpiin kohteisiin.

Hankintayksikön on suunniteltava ennakoivasti, millaisia hankintoja toiminta edellyttää ja onko hankintojen toteuttamiseen riittävät resurssit. Huolellisesti laaditun suunnitelman perusteella voidaan hankintojen toteutusta aikatauluttaa tasaisesti toimintavuodelle.

Hankintojen suunnittelun toimeenpano

Valtion talousarvionalouden hankintayksiköiden hankintojen suunnittelua varten on laadittu suunnitelmalomake ja -ohje. Niiden valmistelu on tapahtunut yhteistyössä hallinnonalojen kanssa. Virastoja ja laitoksia pyydetään huomioimaan hankintojensa suunnittelussa liitteen mukainen suunnittelulomake ja -ohje.

Käyttöön otettavan hankintojen suunnittelun tarkoituksena on:

- **kartoittaa ja ennakoida**, millaisia **harkinnanvaraisia menoja eli erikseen suunniteltavia hankintoja** toiminta ja sille asetetut tulostavoitteet edellyttävät pakollisten menojen eli toiminnan ylläpitoon ja ydintoimintaan tarvittavien hankintojen lisäksi
- **selvittää pakollisten menojen osuus** eli huomioida mitä, minkä suuruisia ja miten pitkäksi kaudeksi tehtyjä sitoumuksia on (vuokra-, huolto-, leasing- ja muut pitkäkestoiset sopimukset ja substanssitoiminnan pakolliset tarpeet)
- **priorisoida hankintatarpeet** kiireellisyyden ja kriittisyyden perusteella annettujen määräkehysten puitteissa siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla tukevat sovittujen tulostavoitteiden ja tehtävien toteuttamista
- **määritellä** hankintatarpeiden **toteutustapavaihtoehdot**
- **määritellä** kilpailutuksista tai muusta toteutuksesta **vastaavat tahot**
- antaa tarvittaessa muut hankintojen toteutusta koskevat toimintaohjeet
- **tukea** sisäistä budjetointia eli **hankintoihin liittyvien määrärahojen jakoa** priorisoinnin perustella sovittuihin käyttökohteisiin ja sovituille toimintayksiköille vuositasolla
- **laatia** hankintojen toteutusaikataulu (esimerkiksi kilpailutusten **kilpailutuskalenteri**) resurssien allokoimiseksi

Valtion budjettitalouteen kuuluvat hankintayksiköt suunnittelevat vuonna 2017 **toimintamenoilla sekä muilla hankintoihin kohdennetuilla määrärahoilla toteutettavat** hankintansa (sekä arviot vuosilta 2018 ja 2019) liitteenä 1 olevaan hankintasuunnitelma- taulukkoon. Ministeriöt ohjaavat hankintasuunnittelun toteuttamista hallinnonala- nsä vi- rastoissa ja antavat tarvittaessa hankintojen suunnittelulle tarkennetut perusteet.

Suunnittelun tueksi on laadittu liitteenä 2 oleva hankintojen suunnittelua koskeva ohje.

Tarkentavat ohjeet

Valtioneuvoston hallintoyksikkö vastaa ministeriöiden yhteisiä hankintoja koskevien hankintasuunnitelmien lähettämisestä. Valtioneuvoston kanslian (VNK) hankintasuunni- telmaan sisällytetään sellaiset ministeriöiden yhteiset hankinnat, jotka VNK rahoittaa. Ministeriöiden omiin hankintasuunnitelmiin tulee lisätä ne hankinnat, jotka VNK toteut-

taa muiden ministeriöiden puolesta siten, että kukin ministeriö vastaa itse rahoituksesta (hankintasuunnitelmataulukkaan näiden osalta pitää merkitä VNK hankinta)

Niitä virastoja, jotka jo tekevät hankintasuunnitelmia tässä tarkoitettua tasoa tarkemmalla tasolla pyydetään toimittamaan hankintasuunnitelmansa mahdollisimman yhteensopivassa muodossa.

Liikennevirastoa pyydetään toimittamaan hankintasuunnitelma ainoastaan oman toiminnan hankintojen hankintakategorioista, ei liikenneväylien tai niitä koskevien järjestelmien hankintojen osalta.

Puolustushallinnon osalta kysely ei koske maanpuolustuskalustoa tai niitä koskevien järjestelmien hankintoja.

Ulkoasiainhallinnon osalta hankintojen suunnittelu koskee ainoastaan Helsingissä sijaitsevaa Ulkoministeriötä.

Suunnitelmien toimittaminen

Hankintayksiköiden hankintasuunnitelmat on toimitettava **2.12.2016 mennessä**. **Valtiovarainministeriö on antanut toimeksiannon valtion yhteishankintayksikkö Hansel Oy:lle vastata hankintasuunnitelmien kokoamisesta ja ne pyydetään toimittamaan sille liitteen 2 ohjeistuksen mukaisesti.**

Hankintayksiköiden yksityiskohtaisia hankintasuunnitelmia tai arvioituja hankinnan hintatietoja ei julkaista.

Valtion kilpailutuskalenteri

Hankintasuunnitelmista julkaistaan hankintayksiköiden ilmoittamat kilpailutettavat hankinnat valtion kilpailutuskalenterissa. Kilpailutuskalenteri julkaistaan valtionhallinnon kilpailutusjärjestelmän eli Hanki-palvelun internet sivustolla osoitteessa <https://www.hanki-palvelu.fi/>.

Valtiovarainministeriön toimeksiannosta Hansel Oy muodostaa ja julkaisee valtion kilpailutuskalenterin.

Lisätietoja

Hankintasuunnitelma-aulukkoon sekä suunnitteluohjeisiin liittyviin kysymyksiin vastaa neuvotteleva virkamies *Hannu Koivurinta* p. 02955 30117 tai etunimi.sukunimi@vm.fi

Tomi Hytönen
Budjettineuvos

Hannu Koivurinta
Neuvotteleva virkamies

Jakelu Ministeriöt, virastot ja laitokset (ministeriöitä ja virastoja pyydetään toimittamaan ohjeet ja täytettävä Excel-lomake hallinnonalansa hankintayksiköille).

Hansel Oy

Liitteet

Liite 1 Hankintasuunnitelma –taulukko

Liite 2 Hankintasuunnitteluohje

Kirjeen jakelu